

Explaining the model of educational linguistics in the primary teacher education curriculum based on emotional intelligence, communication skills and personality types

Tayebeh Tajari^{*1} , Shadmehr Pakzad²

¹ Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran.

² Bachelor of Educational Sciences student, Farhangian University, Gorgan, Iran.

10.22080/dc.2024.26079.1058

Date Received:

October 2, 2023

Date of sent to Review:

October 6, 2023

Date Revised:

December 18, 2023

Date Accepted:

January 12, 2024

Keywords:

Teacher education, educational linguistics, emotional intelligence, communication skills, personality types

Abstract

The present study was conducted with the aim of investigating the relationship between emotional intelligence and educational linguistics in the curriculum of elementary student teachers of Farhangian University of Golestan province, considering the mediating role of communication skills and personality types. The research method was descriptive-correlation. The statistical population of the research consists of all male students and teachers of the elementary school of Farhangian University of Golestan province, numbering 210 people. In order to collect data, a questionnaire made by a researcher in educational linguistics (Tajari, 2022), Golman's emotional intelligence questionnaire (1995), Queen Damm's communication skills questionnaire (2004) and Friedman and Rosenman's (2004) personality type questionnaire were used. To analyze the research data, the structural equation model was implemented. The results of data analysis showed that emotional intelligence has a significant relationship with educational linguistics, communication skills and personality types of primary school student teachers, and communication skills have a direct and significant relationship with personality types and educational linguistics. Also, emotional intelligence indirectly through communication skills and personality types has a significant relationship with educational linguistics of elementary student teachers. As a result, the presented conceptual model has a good statistical fit; This means that the model of educational linguistics in the curriculum of elementary student teachers of Farhangian University based on emotional intelligence, communication skills and personality types fits with experimental data.

*Corresponding Author: Tayebeh Tajari

Address: Farhangian university, Iran

Email: ati.tajari@yahoo.com

تبیین مدل زبان‌شناسی تربیتی در برنامه درسی تربیت‌معلم دوره ابتدایی بر اساس هوش هیجانی، مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی

طیبه تجری^{۱*}، شادمهر پاکزاد^۲

^۱ استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، گرگان، ایران

10.22080/dc.2024.26079.1058

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین هوش هیجانی و زبان‌شناسی تربیتی در برنامه درسی دانشجو معلمان دوره ابتدایی دانشگاه فرهنگیان استان گلستان با توجه به نقش میانجی مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی انجام گرفت. روش پژوهش، توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش را همه دانشجو معلمان پسر دوره ابتدایی دانشگاه فرهنگیان استان گلستان به تعداد ۲۱۰ نفر تشکیل داده‌اند. از جامعه آماری یاد شده، بر اساس جدول کرجسی و مورگان، ۱۳۲ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای، انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته زبان‌شناسی تربیتی تجری (۱۴۰۱)، پرسشنامه هوش هیجانی گلمن (۱۹۹۵)، پرسشنامه مهارت‌های ارتباطی کوئین دام (۲۰۰۴) و پرسش‌نامه تیپ‌های شخصیتی فریدمن و روزنمن (۲۰۰۴) به کار گرفته شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش، مدل معادلات ساختاری اجرا شد. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد هوش هیجانی با زبان‌شناسی تربیتی، مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی دانشجو معلمان دوره ابتدایی رابطه معناداری دارد و مهارت‌های ارتباطی با تیپ‌های شخصیتی و زبان‌شناسی تربیتی رابطه مستقیم و معناداری دارد. همچنین، هوش هیجانی به صورت غیرمستقیم از طریق مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی با زبان‌شناسی تربیتی دانشجو معلمان دوره ابتدایی رابطه معناداری دارد. در نتیجه، مدل مفهومی ارائه شده از برآزش آماری مناسبی برخوردار است؛ بدین معنا که مدل زبان‌شناسی تربیتی در برنامه درسی دانشجو معلمان دوره ابتدایی دانشگاه فرهنگیان بر اساس هوش هیجانی، مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی، با داده‌های تجربی برازش دارد.

تاریخ دریافت:

۱۰ مهر ۱۴۰۲

تاریخ ارسال به داوری:

۱۴ مهر ۱۴۰۲

تاریخ اصلاح:

۲۷ آذر ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش:

۲۲ دی ۱۴۰۲

کلیدواژه‌ها:

تربیت‌معلم؛ زبان‌شناسی تربیتی؛ هوش هیجانی؛ مهارت‌های ارتباطی؛ تیپ‌های شخصیتی.

* نویسنده مسئول: طیبه تجری

آدرس: دانشگاه فرهنگیان، ایران

ایمیل: ati.tajari@yahoo.com

۱ مقدمه

کیفیت نظام تربیت معلم^۱ چندی است که در صدر مطالبات سیاست‌گذاران و دغدغه‌مندان این حوزه در عرصه ارزیابی‌های داخلی و بین‌المللی قرارگرفته است (کریمی و همکاران، ۱۳۹۹). تربیت‌معلم را می‌توان ازجمله سرنوشت‌سازترین و مهم‌ترین مؤلفه‌های نظام آموزشی هر کشور دانست. چراکه موفقیت و عدم موفقیت در ایجاد تحول و شایستگی هر نظام آموزشی، منوط به توانمندی‌ها، قابلیت‌ها و شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان است که مجریان اصلی برنامه درسی^۲ در محیط‌های واقعی می‌باشند (امرالله و حکیم زاده، ۱۳۹۳). در کشور ما بازنگری در نظام آموزشی دوره ابتدایی^۳ ضروری شناخته شده است (مسن آبادی و همکاران، ۱۴۰۰) و نقطه آغاز تحقق سند تحول بنیادین آموزش و پرورش نیز دوره ابتدایی تعیین شده است (یادگاری و همکاران، ۱۴۰۱). تحقق هر آرمانی در آموزش و پرورش، در گرو نیروی انسانی آن یعنی معلمان است که عامل اجرایی آرمان‌ها در محیط عملی هستند و هیچ اصلاحی بدون همکاری و مشارکت فعال آنان انجام نخواهد شد. بنابراین اگر آموزش و پرورش بخواهد در جامعه جهانی امروز موفقیت داشته باشد، باید به نظام تربیت‌معلم و اتخاذ تدابیری منطقی برای بهبود تربیت حرفه‌ای معلمان اهمیت ویژه‌ای دهد (خروشی و همکاران، ۱۳۹۵). میزان موفقیت و پیشرفت یک نظام آموزشی به‌صورت مستقیم با توانایی و صلاحیت حرفه‌ای معلمان همبستگی و ارتباط دارد و معلم اثربخش و دارای شایستگی حرفه‌ای مهیاکننده فرصت‌های یادگیری غنی و مدیریت‌کننده فعالیت‌های کلاس درس برای دانش‌آموزان است (آنترا^۴، ۲۰۲۱). به عبارتی معلمان مجریان اصلی اسناد تحولی آموزش و پرورش هستند که نظام آموزشی تربیت‌معلم باید با برنامه‌های درسی هم‌راستا با این اسناد تحولی، به دانشجو معلمان کمک کند تا عادت فکور بودن را در خود تقویت کرده و با دنبال نمودن تحولات علمی و به‌کارگیری آن‌ها در عرصه عمل به عنوان معلم تحول‌آفرین، نقش خود را در حرفه‌ای‌گری و شناخت و هدایت استعدادهای دانش‌آموزان ایفا نمایند (برنامه درسی دوره کارشناسی ابتدایی، ۱۳۹۹).

هانگ و هالیستر^۵ (۲۰۱۹) و هالیدی^۶ (۱۹۸۰) اظهار کردند یکی از مهم‌ترین کاربردهای دانش زبانی در «تربیت» هویدا می‌شود و رابطه زبان با تربیت را در سه مقوله عمده یادگیری زبان^۷، یادگیری از طریق زبان^۸ و یادگیری درباره زبان^۹ تعریف می‌کنند. امروزه نظریات زبان‌شناسی^{۱۰}، در حوزه‌هایی چون زبان‌شناسی تربیتی، زبان‌شناسی شناختی و زبان‌شناسی اجتماعی، در تحلیل متون زبانی، به‌ویژه کتاب‌های آموزشی، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار هستند. زبان‌شناسی تربیتی^{۱۱} یکی از شاخه‌های زبان‌شناسی است که همچون پلی میان دنیای زبانی و نظام تعلیم و تربیت واقع شده و بستر را برای بهبود و تسهیل فرآیندهای آموزشی به لحاظ مسائل زبانی می‌گستراند (زند، ۱۳۹۳). ویلکینسون^{۱۲} (۲۰۱۹) اشاره می‌کند، توانایی‌ها و کنش‌های زبانی معلمان مانند توانایی‌های گفتاری، شنیداری و ادراکی و ایجاد رابطه و صمیمیت، توانایی‌های تدریس و بسیاری دیگر را با مبنا قراردادن زبان به‌عنوان بخشی کلیدی در برنامه درسی تربیت‌معلم، می‌توان تقویت کرد. زبان‌شناسی تربیتی ضمن تأکید بر تلفیق

¹ Teacher education

² Curriculum

³ Primary school

⁴ Antera

⁵ Huang & Hollister

⁶ Halliday

⁷ Learning Language

⁸ Learning through Language

⁹ Learning about Language

¹⁰ linguistics

¹¹ Educational linguistics

¹² Wilkinson

زبان‌شناسی و آموزش، با استفاده از روش‌ها و دیدگاه‌های زبان‌شناختی، چالش‌ها و مشکلات علمی نظام آموزش رسمی در زمینه یادگیری زبان و یادگیری از طریق زبان را مورد توجه قرار می‌دهد و مهم‌ترین وظیفه آن بررسی شیوه‌های آگاه‌سازی زبان آموزان، اعم از نوجوانان، جوانان و بزرگسالان، در رابطه با آثار اجتماعی و فردی کاربرد زبان است (زندى، ۱۳۹۳). از نظر یانگ و همکاران^۱ (۲۰۱۹)، دانش زبان‌شناختی تربیتی به‌عنوان تنها متولی ایجاد رابطه میان زبان و تربیت، به بررسی موضوعات گوناگون مهارت‌های زبانی (گفتار، نوشتار، خواندن و گوش سپردن)، واژه‌آموزی و تحلیل گفتمان (تعامل دانش‌آموز و معلم)، تدریس زبان (زبان مادری و زبان دوم)، یادگیری (ماهیت زبان در کلاس درس) و دستور آموزی (قواعد دستوری) می‌پردازد. ذوالقدری، عطایی و بابایی (۱۳۹۸) تأکید می‌کنند سواد زبان‌شناختی اهمیت زیادی در نحوه برنامه‌ریزی فعالیت‌های یاددهی یادگیری دانشجو معلمان دارد. معلمان به عنوان عاملان مستقیم سیاست‌ها و برنامه‌های تربیتی باید از توانایی بالایی در برقراری ارتباط و انتقال مفاهیم برخوردار باشند.

ارزشمندترین دارایی یک فرد هیجان است و همه لذت‌ها و شادی‌ها از طریق هیجانات تجربه می‌شوند. هیجان‌ها احساساتی هستند که به زندگی شور و نشاط می‌دهند و اجازه می‌دهند شادی‌ها و غم‌های زندگی را تجربه کنیم (شورجی گلنگداری، ۱۳۹۱). هوش هیجانی^۲ توانایی کنترل احساس‌ها و هیجان‌های خویش و دیگران، تشخیص احساس‌ها و هیجان‌ها در خود و دیگران و استفاده از این اطلاعات برای هدایت، تفکر و اقدام‌های خود فرد است (گونگ، چن و وانگ^۳، ۲۰۱۹). هوش هیجانی دارای دو بعد است: رویارویی با هیجانات خود و رویارویی با هیجانات دیگران. رویارویی با هیجانات خود نقشی مهم در سلامت جسمانی دارد و رویارویی با هیجانات دیگران نقشی مؤثر در تسهیل تعاملات اجتماعی دارد (پکار و همکاران^۴، ۲۰۱۸).

مهارت‌هایی که هوش هیجانی را تشکیل می‌دهند، به ۵ دسته تقسیم‌شده و این مهارت‌ها با هم در ارتباط هستند: شناخت هیجان‌های خود، کنترل آن‌ها، برانگیختن و به هیجان درآوردن خود، همدلی و کنترل روابط انسانی. تشخیص هیجان‌ها زیربنای هوش هیجانی را تشکیل می‌دهند. کنترل هیجان‌ها استعداد افراد برای انطباق احساسات خود با موقعیت مختلف هست. برانگیختن خود، به تأخیر انداختن ارضای امیال و یا سرکوب کردن سائق‌ها از مظاهر هوش هیجانی است. همدلی، درک هیجان‌های دیگران است که قرینه شناخت هیجان‌های خود محسوب می‌شود. کنترل روابط انسانی به معنی توانایی حفظ روابط نیکو با دیگران است و مستلزم مدیریت هیجان‌های دیگران بر اساس انگیزه و هیجان‌های خود هست (گلمن^۵، ۱۹۹۵). هوش هیجانی، به عنوان ابزاری برای پیش‌بینی عملکرد افراد، فراتر از معیارهای استاندارد هوش عمومی در کانون توجه قرار گرفت. هوش هیجانی به‌طور گسترده‌ای به مهارت‌ها، یا توانایی‌هایی اطلاق می‌شود که موجب آگاهی از حالات هیجانی خود و دیگران و ظرفیت نظم‌جویی هیجان یا کاربرد آن، به‌منظور تأثیر مثبت بر عملکرد شغلی می‌شود (متینگلی و کریگر^۶، ۲۰۱۹). هوش هیجانی منجر به شناخت و کنترل عواطف و هیجان‌های خود می‌شود (گارسیا-سانچو، سالگوئرو و فرناندز-بروکال^۷، ۲۰۱۴).

افراد با هوش هیجانی بالاتر می‌توانند راه‌حل‌های مناسب‌تری را در محل کار خود پیدا کنند و منابع عاطفی را به‌طور منطقی به کار بگیرند و اغلب می‌توانند در ارتباط و تعامل با افراد، به‌سرعت به حمایت اجتماعی دسترسی

¹ Yang et al

² Emotional Intelligence

³ Gong, Chen & Wang

⁴ Pekaar et al

⁵ Goleman

⁶ Mattingly & Kraiger

⁷ García-Sancho, Salguero & Fernández-Berrocal

پیدا کنند؛ بنابراین احتمال شکست و شخصی سازی ناشی از شکست کاهش می یابد (گونگ، چن و وانگ،^۱ ۲۰۱۹) همچنین دارای روابط انسانی و صداقت بیشتر و حداقل خشونت هستند. آن ها افراد بسیار محبوبی هستند؛ زیرا فعالیت های اجتماعی انجام می دهند. آنان دارای پیشرفت تحصیلی بالاتر، توانایی حل مسأله و خلاقیت هستند (وسترهوف و کیز،^۲ ۲۰۱۰). به نظر می رسد کسانی که هوش هیجانی بالایی دارد، بهتر از کسی که هوش هیجانی کمتری دارد، در اداره شرایط زندگی بهتر عمل می کند. فراتر اینکه محققان در ده دهه اخیر بیان کرده اند که ضریب هوشی بالا موفقیت فرد را در زندگی تعیین نمی کند، بلکه هوش هیجانی افراد است که موفقیت فرد را در زندگی تعیین می کند (جوشی و دوتا،^۳ ۲۰۱۵).

اگر مدرسه برنامه آموزشی منسجم و درست، امکانات پیشرفته و معلمان ماهر و مجربی داشته باشد، اما ایجاد اعتماد و ارتباط مؤثر معلم با دانش آموز بخشی از معادله اصلی نباشد، یادگیری دانش آموزان چنانچه باید انجام نمی شود (قشمی و نصیری، ۲۰۲۱). تمام زمینه های زندگی، از جمله فعالیت های آموزشی، بر مبنای ارتباطات است؛ بنابراین رابطه متقابل و پیچیده ای بین ارتباطات و آموزش وجود دارد (سیربو و توننا،^۴ ۲۰۱۵). ارتباطات در تعلیم و تربیت به ویژه در فرآیندهای اداری، آموزش و یادگیری نقش مؤثری دارد. یکی از مهارت های عمومی مورد نیاز دانشجویان، مهارت ارتباطی^۵ است (بتول، ندیم، و آصف، ۲۰۱۸). مهارت های ارتباطی به رفتارهایی اطلاق می شود که شخص می تواند از آن طریق با دیگران به نحوی ارتباط برقرار کند که به بروز پاسخ های مثبت و پرهیز از پاسخ های منفی منتهی شود (ناکاگوا و همکاران،^۶ ۲۰۱۹). برقراری ارتباط میان فردی، زمانی صورت می گیرد که افراد با هم تعامل داشته باشند. هر ارتباط یک تبادل است و حداقل دو نفر باید در آن شرکت داشته باشند و در جریان تعامل افراد با یکدیگر، شیوه زندگی اجتماعی شکل می گیرد (دهستانی، ابراهیمی و ابوهاشمی مقدم، ۱۳۹۸). مهارت های ارتباطی شامل مهارت های ارتباطی گوش دادن (توانایی فرد برای توجه به پیشنهادها یا سؤالات دیگران و درک آن ها)، مهارت های ارتباطی کلامی (شامل سخنرانی و محتوای کلامی فرد است. این نوع ارتباط خاص را می توان به عنوان انتقال افکار، احساسات، خواسته ها و آن چه هست، شناخت) و مهارت های ارتباطات بازخورد (فرآیندی که از طریق آن گیرنده پیام احساس اصلی خود را در برقراری ارتباط و در پاسخ، بیان می کند) است (مولایی فینی و شیخی فینی، ۲۰۱۶).

شخصیت، مجموعه ای از رفتارها و شیوه های تفکر شخص در زندگی روزمره است که با ویژگی های بی همتا بودن، پایداری و قابلیت پیش بینی مشخص می شود (احقر، صنایعی و انصاری، ۱۳۹۶). بر اساس تعاریف موجود، شخصیت، دربرگیرنده تمامی افکار، الگوهای رفتاری و تعاملات اجتماعی است که می تواند بر روی بینش فرد در مورد خودش و اعتقاداتی که در مورد دیگران و دنیای اطراف دارد، تأثیر بگذارد. درک شخصیت به روان شناسان اجازه می دهد نحوه پاسخ گویی افراد را به موقعیت های خاص و کارهایی که دوست دارند انجام دهند، پیش بینی نمایند (آرونا سلام،^۷ ۲۰۱۹). به طور سنتی، شخصیت را به عنوان مجموعه ای از استعداد های پایدار یا ویژگی های شخصیتی مفهوم بندی می کنند. پیرو این مفهوم، بحث های اصلی در حوزه شخصیت پیرامون تعداد ابعاد ویژگی مورد نیاز برای نشان دادن شخصیت بوده است یا اینکه و تحت چه شرایطی باید بر صفات گسترده در مقابل جنبه های ظریف تمرکز کرد. بیشتر نظریه های شخصیت نشان می دهد که می توان شخصیت را با استفاده از

¹ Gong, Chen & Wang

² Westerhof & Keyes

³ Joshi & Dutta

⁴ Sirbu & Tonea

⁵ Communication skill

⁶ Nakagawa et al

⁷ Aruna Salam

تعدادی موجودیت توصیف کرد که همگی دارای یک جز پایدار منحصربه‌فرد، ویژگی‌های شخصیتی و همچنین حالت‌های شخصیتی متغیر هستند، که لحظه‌به‌لحظه نوسان دارند. شخصیت الگوهای شناختی، عاطفی و رفتاری نسبتاً ماندگار افراد را توصیف می‌کند که یک فرد را از دیگری متمایز می‌کند (هورستمن و زیگر،^۱ ۲۰۲۰).

تیپ‌های شخصیتی^۲ نیز جنبه‌های دیگری از شخصیت هستند که برخلاف حالت‌ها، گرایش‌های پایداری هستند که افراد را از یکدیگر متمایز می‌کنند. هر یک از این ویژگی‌ها، صفت معینی دارند که موجب می‌شود افراد به‌طور به نسبت ثابتی در مقابل محیط عمل کنند. از مجموع برداشت‌ها و تعریف‌های شخصیت در منابع مختلف و متعدد می‌توان به این نکته پی برد که در شخصیت جنبه‌های ثابتی وجود دارند. تیپ شخصیتی به‌طور عمومی، برچسبی برای طبقه‌بندی ویژگی‌های افراد از نظر رفتار است. شناخت عینی جنبه‌های غیر شناختی افراد فایده عملی بسیار بزرگی دارد. این جنبه‌ها تا اندازه‌ای بازده استعدادها، ذهنی را تعیین کرده و توصیف رفتار انسان را در موقعیت‌های متغیر زندگی امکان‌پذیر می‌کند (سپهریان و کتابی،^۳ ۱۳۹۲). ویژگی‌های شخصیتی به تمایلات شناختی رفتاری و عاطفی پایداری اشاره می‌کند که افراد را از هم متمایز ساخته (لین^۴، ۲۰۲۱) و بر چگونگی تفکر احساس و عمل انسان‌ها تأثیر می‌گذارد (مور و کراسیون^۵، ۲۰۲۱؛ چن و لین^۵، ۲۰۱۷). تئوری تیپ شخصیتی، بر اساس الگوی رفتاری که فرد نشان می‌دهد، بنا شده است. تیپ‌های شخصیتی، مردم را به‌طور گسترده با توجه به ویژگی‌های رفتاری آن‌ها، طرز برخورد، اولویت‌ها، روش زندگی و غیره طبقه‌بندی می‌کنند (آرونا سلام، ۲۰۱۹). در حقیقت، تیپ‌های شخصیتی مدلی است که بدان وسیله می‌توان شخص را واقعاً ارزیابی کرد. هر تیپ محصول تعامل خاصی بین چندین نیروی فرهنگی و شخصی مانند گروه همسالان، عوامل ارثی و ژنتیکی، والدین، طبقه اجتماعی، فرهنگ و محیط فیزیکی است (نادری و همکاران،^۶ ۱۳۹۵). بررسی ویژگی‌های شخصیتی در نوجوانان می‌تواند به والدین و معلمان کمک کند تا بفهمند چه چیزی برای این سن، طبیعی و قابل قبول است، به‌نحوی که بتوانند کمک‌های حرفه‌ای مورد نیاز این سنین را به آن‌ها ارائه دهد (راسارت و همکاران^۷، ۲۰۱۳). امروزه در تحقیقات متعدد مشخص شده است با ارتباط ویژگی‌های شخصیتی به طیف گسترده‌ای از رفتار نظیر پیشرفت تحصیلی و شغلی، در خلال دهه اخیر علاقه مجددی به بررسی شخصیت به‌عنوان پیش‌بینی کننده عملکرد افراد به وجود آمده است (کسیزنتمیهایلی و وانگ^۸، ۲۰۱۴). هر فرد، به دلیل داشتن تیپ شخصیتی متفاوت، ویژگی‌های منحصربه‌فرد خود را دارد و برای حرفه‌ای مشخص مناسب است (پیرمادیان و افشاری،^۹ ۲۰۱۳). یکی از متداول‌ترین طبقه‌بندی‌هایی که روان‌شناسان برای شخصیت به کار می‌برند، تیپ شخصیتی A و B می‌باشد (عبدشاهی و کروی،^{۱۰} ۲۰۱۹). الگوی رفتاری نوع A ترکیبی از ویژگی‌های رقابت‌طلب بودن، سرسخت بودن، طالب پیشرفت بودن، عجل بودن، نگرانی نسبت به وجهه اجتماعی، تهاجمی بودن، خصمانه رفتار کردن و تشنه موفقیت بودن و تیپ شخصیتی B افرادی آرام، ساکت، راحت و بدون تنش هستند و به راحتی عصبانی نمی‌شوند (فرنودی، امیری و جلالی،^{۱۱} ۲۰۱۵).

برنامه‌های درسی تربیت‌معلم برای بهبود هویت حرفه‌ای دانشجو معلمان بسیار مهم در نظر گرفته می‌شود (رین و همکاران^{۱۲}، ۲۰۲۳). هوش هیجانی جدیدترین تحول در زمینه فهم ارتباط تفکر و هیجان است (نوزکی^{۱۳}،

¹ Horstmann & Ziegler

² Personality types

³ Lynn

⁴ Moore & Craciun

⁵ Chen & Lin

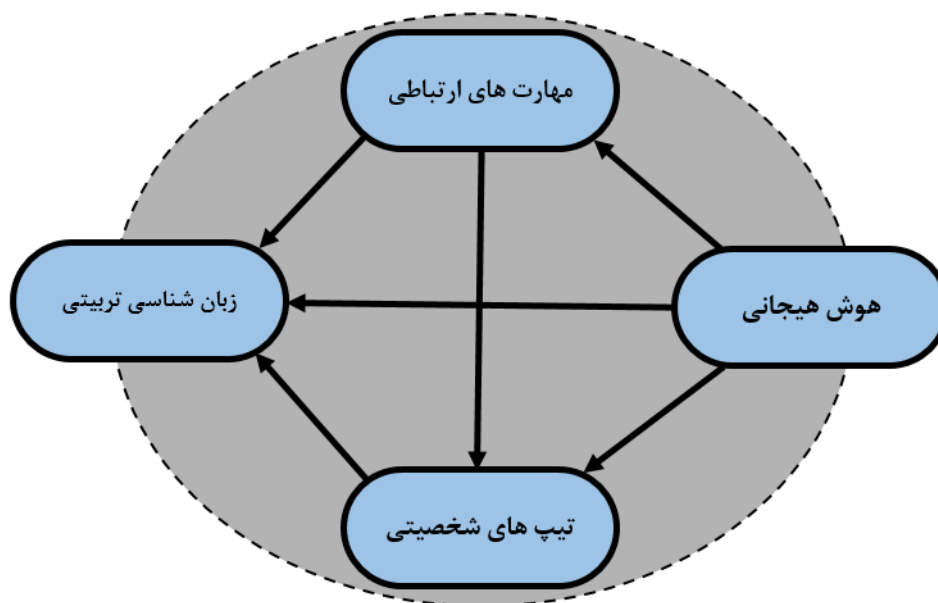
⁶ Rassart et al

⁷ Csikszentmihalyi & Wong

⁸ Rinne et al

⁹ Nozaki

۲۰۱۸). با توجه به اهمیت و ضرورت پرورش هوش هیجانی دانشجو معلمان به خصوص در دوره ابتدایی، بررسی رابطه هوش هیجانی با مهارت‌های ارتباطی، تیپ‌های شخصیتی و زبان‌شناسی تربیتی در برنامه درسی تربیت‌معلم ضرورت دارد. همچنین با توجه به مبانی نظری مطرح‌شده و وجود پیشینه درباره متغیرهای (زبان‌شناسی تربیتی، هوش هیجانی، مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی) پژوهش حاضر در پی پاسخ به این پرسش است که آیا هوش هیجانی با متغیرهای میانجی مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی با زبان‌شناسی تربیتی در برنامه درسی دانشجو معلمان دوره ابتدایی دانشگاه فرهنگیان استان گلستان رابطه معناداری دارد؟ و اینکه آیا مدل مفهومی پژوهش از برازش آماری برخوردار است؟ هدف پژوهش حاضر «بررسی رابطه هوش هیجانی با زبان‌شناسی تربیتی دانشجو معلمان دوره ابتدایی دانشگاه فرهنگیان با متغیرهای میانجی مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی» است. به این طریق مدل زبان‌شناسی تربیتی دانشجو معلمان دوره ابتدایی دانشگاه فرهنگیان بر اساس هوش هیجانی، مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی تبیین می‌شود. با توجه به مطالعات و موضوع، مدل مفهومی تحقیق به صورت زیر ارائه می‌شود.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

بر اساس مدل مفهومی، فرضیه اصلی پژوهش عبارت است از: بین هوش هیجانی و زبان‌شناسی تربیتی دانشجو معلمان دوره ابتدایی دانشگاه فرهنگیان با میانجی‌گری مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی رابطه معناداری وجود دارد.

۲ روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی است که با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری رابطه مستقیم و غیرمستقیم متغیرها را بررسی کرده است. در مدل یادشده هوش هیجانی، متغیر برون‌زا و مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی، متغیرهای میانجی است که با متغیر زبان‌شناسی تربیتی دانشجویان دوره ابتدایی دانشگاه فرهنگیان رابطه معناداری دارد. جامعه آماری این پژوهش شامل همه دانشجو معلمان پسر دوره ابتدایی دانشگاه

فرهنگیان گلستان در سال ۱۴۰۲ به نفر ۲۱۰ بوده است. با روش نمونه‌گیری تصادفی‌ای طبقه و بر اساس جدول مورگان، ۱۳۲ نفر انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از چهار پرسش‌نامه استفاده شد. پرسش‌نامه محقق- ساخته زبان‌شناسی تربیتی که بر اساس مقیاس اندازه‌گیری پنج ارزشی لیکرت ارزش‌گذاری و پایایی آن، ۰/۹۳ و از طریق ضریب آلفای کرونباخ به دست آمد، همچنین پرسش‌نامه استاندارد هوش هیجانی گلن^۱ (۱۹۹۵) که ضریب پایایی آن ۰/۸۹، مهارت‌های ارتباطی کوئین دام^۲ (۲۰۰۴) که ضریب پایایی آن ۰/۹۰ و پرسش‌نامه تیپ‌های شخصیتی فریدمن و روزمن^۳ (۲۰۰۴) که ضریب پایایی آن ۰/۸۷ گزارش شده است. روایی محتوایی ابزار پژوهش را متخصصان تأیید کردند. در نهایت، داده‌های پژوهش در دو سطح توصیفی که در آن از نمودارها، جدول‌های توزیع فراوانی و آماره‌های توصیفی برای بررسی متغیرهای پژوهش در نمونه استفاده شد؛ در سطح استنباطی متناسب با سطح سنجش داده‌ها و مفروضات آماری از شاخص‌های برازش و ضرایب مسیر برای آزمون فرضیه داده‌ها استفاده شد. داده‌ها با نرم‌افزار Lisrel تحلیل شد.

۳ یافته‌ها

برای اطمینان از مناسب بودن داده‌ها مبنی بر اینکه ماتریس همبستگی‌هایی که پایه تحلیل قرار می‌گیرد، در جامعه برابر با صفر نیست، از آزمون بارتلت استفاده شده است. نتایج در جدول ۱ نشان داده شده است که نشان‌دهنده کفایت داده‌ها است.

جدول ۱. آزمون KMO و بارتلت

اندازه‌گیری کفایت نمونه‌گیری کیزر- میر- اولکین	۰/۹۱
تقریب کاسکوئر (کای مربع)	۷۶۸۴/۷۳۰
درجه آزادی	۳۸۱
سطح معناداری	۰/۰۰۰
آزمون کرویت بارتلت	

با توجه به عدد KMO و عدد معناداری آزمون بارتلت ($\text{sig} < ۰/۰۵$) می‌توان گفت که داده‌ها برای اجرای تحلیل عاملی مناسب است و از شرایط مورد نیاز برخوردار است. در جدول ۲ میانگین، انحراف معیار و واریانس متغیرهای پژوهش بیان شده است.

جدول ۲. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	علامت اختصاری	تعداد مشاهده	کم‌ترین	بیشترین	میانگین	خطای معیار	انحراف معیار	واریانس
هوش هیجانی	EI	۱,۷۳۳	۱,۳۲۰۰۶	۰/۸۶۵۳	۸,۱۵۹۷	۷,۰۰	۱,۰۰	۲۳۴
مهارت‌های ارتباطی	CS	۱,۵۴۲	۱,۳۳۰۰	۰/۸۷۷۶	۵,۲۰۰۴	۷,۰۰	۱,۰۰	۲۳۴
تیپ‌های شخصیتی	PT	۱,۴۷۰	۱,۳۵۶۷۸	۰/۸۹۹۰	۶,۱۴۳۲	۷,۰۰	۱,۰۰	۲۳۴
زبان‌شناسی تربیتی	EL	۱,۶۵۸	۱,۳۱۲۲۶	۰/۸۹۹۱	۶,۱۰۰۹	۷,۰۰	۱,۰۰	۲۳۴

^۱ Goleman

^۲ Queendom

^۳ Friedman & Rosenman

همان‌طور که جدول ۲ نشان می‌دهد، بیشترین میانگین مشاهده‌شده مربوط به تیپ‌های شخصیتی و کم‌ترین میانگین متغیر هوش هیجانی است. به عنوان پیش‌نیاز تحلیل مسیر و همچنین، به‌منظور ارائه تصویر روشن‌تری از ارتباط میان متغیرهای پژوهش همبستگی آن‌ها محاسبه شد.

جدول ۳. ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون متغیرهای پژوهش

متغیرها	هوش هیجانی	مهارت‌های ارتباطی	تیپ‌های شخصیتی	زبان‌شناسی تربیتی
هوش هیجانی	۱			
مهارت‌های ارتباطی	.۱۷۷**	۱		
تیپ‌های شخصیتی	.۱۵۳**	.۲۶۴**	۱	
زبان‌شناسی تربیتی	.۴۵۶**	.۶۶۶**	.۵۶۱**	۱

**معناداری در سطح ۰/۰۱ خطا

نتایج ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش در جدول ۳ نشان می‌دهد میزان همبستگی بین هوش هیجانی (EI) و مهارت‌های ارتباطی (CS) به میزان ۰/۱۷۷ است و میزان همبستگی در سایر متغیرها به ترتیب، ۰/۱۵۳، ۰/۴۵۶، ۰/۲۶۴، ۰/۶۶۶ و ۰/۵۶۱ بوده که در سطح معناداری (sig < ۰/۰۱) و (sig < ۰/۰۵) رابطه مثبت و معنادار دارند. به منظور تبیین الگوی ارتباطی بین هوش هیجانی و زبان‌شناسی تربیتی و میانجی‌گری مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی، روش تحلیل مسیر در محیط نرم‌افزار Lisrel اجرا شد. برای برآورد مدل از روش حداکثر احتمال و به‌منظور بررسی برازش مدل از شاخص‌های برازش مدل استفاده شد (جدول ۴).

جدول ۴. نتایج بررسی نیکویی برازش مدل ساختاری پژوهش

شاخص برازش مدل ساختاری تحقیق	دامنه مورد قبول	مقدار	نتیجه
χ^2/df شاخص نسبت مجذور خی دو بر درجه آزادی)	< ۳	۲/۷۶	مناسب
(شاخص برازش تطبیقی) CFI	> ۰/۹	۰/۹۵	مناسب
GFI (شاخص برازندگی)	> ۰/۹	۰/۹۴	مناسب
AGFI (شاخص تعدیل برازندگی)	> ۰/۹	۰/۹۷	مناسب
NFI (شاخص نرم شده برازندگی)	> ۰/۹	۰/۹۷	مناسب
NNFI (شاخص نرم نشده برازندگی)	> ۰/۹	۰/۹۴	مناسب
RMSEA (خطای ریشه میانگین مجذورات تقریب)	< ۰/۰۸	۰/۰۷۶	مناسب

نتایج بررسی شاخص‌های نیکویی برازش مدل ساختاری پژوهش که در جدول (۴) آمده است، نشان‌دهنده برازش مدل است؛ چراکه میزان کم‌تر از ۰/۰۸ RMSEA نشانگر برازش قابل‌قبول مدل ساختاری است. همچنین مقادیر CFI، GFI، AGFI، NFI، NNFI همگی بالاتر از ۰/۹ هستند. در جدول ۵ ضرایب مسیر و معناداری بین متغیرهای پژوهش آمده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، ضرایب مسیر برای ۶ رابطه، در سطح ۰/۰۵ (t بزرگ‌تر از ۱/۹۶ و t کوچک‌تر از -۱/۹۶) معنادار به دست آمده است.

جدول ۵. نتایج رابطه مستقیم و ضرایب معناداری فرضیه‌های پژوهش

فرضیه	روابط علی بین متغیرهای پژوهش	علامت اختصاری	ضریب مسیر (β)	معناداری T-) (Value	نتیجه آزمون
اول	هوش هیجانی - زبان‌شناسی تربیتی	EI---EL	۰,۲۴	۵,۲۳	تأیید فرضیه اول
دوم	هوش هیجانی - مهارت‌های ارتباطی	EI---CS	۰,۲۶	۲,۵۶	تأیید فرضیه دوم
سوم	مهارت‌های ارتباطی - زبان‌شناسی تربیتی	CS---EL	۰,۶۷	۸,۳۷	تأیید فرضیه سوم
چهارم	مهارت‌های ارتباطی - تیپ‌های شخصیتی	CS---PT	۰,۲۹	۳,۹۴	تأیید فرضیه چهارم
پنجم	هوش هیجانی - تیپ‌های شخصیتی	EI---PT	۰,۱۹	۲,۱۱	تأیید فرضیه پنجم
ششم	تیپ‌های شخصیتی - زبان‌شناسی تربیتی	PT---EL	۰,۳۱	۳,۱۱	تأیید فرضیه ششم

همچنین، روابط مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای پژوهش در قالب جدول ۵ نشان داده شده است. ضریب مسیر بین متغیرهای (هوش هیجانی و زبان‌شناسی تربیتی دانشجو معلمان، $\beta=0/24$ و ضریب معناداری $t=5/23$)، (هوش هیجانی و مهارت‌های ارتباطی $\beta=2/56$ و $t=0/26$)، بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت بین هوش هیجانی با زبان‌شناسی تربیتی دانشجو معلمان دوره ابتدایی از طریق مهارت‌های ارتباطی، رابطه معناداری وجود دارد. همچنین، مدل برازش‌شده نشان داد بین متغیرهای هوش هیجانی و تیپ‌های شخصیتی، $2/11$ و $0/19$ و بین دو متغیر تیپ‌های شخصیتی و زبان‌شناسی تربیتی، $\beta=0/31$ و ضریب معناداری $t=3/11$)، که نشان می‌دهد بین هوش هیجانی و زبان‌شناسی تربیتی از طریق تیپ‌های شخصیتی، رابطه معناداری وجود دارد.

۴ بحث و نتیجه‌گیری

نظام آموزشی هر کشوری توسط معلمان آن کشور شکل می‌گیرد و هرچه سطح دانش و توانایی معلمان بالاتر باشد، آن نظام آموزشی موفق‌تر خواهد بود؛ بنابراین یکی از حوزه‌های بسیار مهم در نظام آموزشی هر کشوری نظام تربیت‌معلم است. تربیت‌معلم نقش حیاتی در اصلاح و تقویت بنیادهای توسعه‌ای کشورهای مختلف دنیا ایفا می‌کند. یکی از سازمان‌های مهم آموزش و پرورش هر جامعه، سازمانی است که در آن، معلمان مورد نیاز برای دوره‌های مختلف تحصیلی تربیت می‌شوند. محصول این سازمان‌ها، معلمانی هستند که نقطه آغاز هر تحول آموزشی و پرورشی‌اند و قادرند با دانش و مهارتی که کسب کرده‌اند، چهره سازمان‌های آموزشی را دگرگون سازند (صافی، ۱۳۹۸). برنامه درسی از عناصر اساسی در نظام تعلیم و تربیت معلم به شمار می‌رود که می‌تواند در بهبود و پیشرفت نظام آموزشی و تحول در اجتماع، مفید باشد و بهبود کیفیت برنامه درسی از اهمیت خاصی برخوردار است (میرزایی و معروفی، ۲۰۲۳).

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش میانجی مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی در رابطه بین هوش هیجانی و زبان‌شناسی تربیتی دانشجو معلمان دوره ابتدایی دانشگاه فرهنگیان استان گلستان انجام گرفت. یافته

نشان داد بین هوش هیجانی با مهارت‌های ارتباطی و زبان‌شناسی تربیتی رابطه مثبت و معنادار، بین هوش هیجانی با تیپ‌های شخصیتی و زبان‌شناسی تربیتی دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان نیز رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. با توجه به نتایج تحقیق در برنامه درسی تربیت‌معلم، تأکید برنامه درسی بر پرورش هوش هیجانی، مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی معلمان، زبان‌شناسی آن‌ها را در تدریس بهتر خواهد کرد و در راستای آن پرورش بهتر دانش‌آموزان در مدرسه را به همراه خواهد داشت. لذا برنامه درسی تربیت‌معلم بر اساس این موارد برای ارتقا، احتیاج به بازنگری دارد. بالابودن هوش هیجانی در دانشجو معلمان، باعث افزایش مهارت‌های ارتباطی در تدریس، ارائه محتوا و ارزش‌یابی خواهد شد. همچنین انطباق برنامه درسی تربیت‌معلم بر پرورش ابعاد تیپ‌های شخصیتی، تقویت زبان‌شناسی تربیتی و آموزشی معلمان را به همراه خواهد داشت. بنابراین ارتباط بسیار مهمی بین متغیرهای هوش هیجانی، مهارت‌های ارتباطی، تیپ‌های شخصیتی و زبان‌شناسی تربیتی دانشجو معلمان در برنامه درسی تربیت‌معلم وجود دارد. این یافته هم‌سو با سیربو و تونئا (۲۰۱۵) با تأکید بر اینکه ارتباطات در محیط‌های آموزشی بسیار پیچیده است، نقش معلمان را در توسعه مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان تأیید کرده‌اند. اوزکان و همکاران^۱ (۲۰۱۴) دریافته‌اند که بین مهارت‌های ارتباطی و سطح خودکارآمدی دانشجویان، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. شبانی و همکاران (۱۳۹۷) نیز در پژوهش خود، مهارت‌های ارتباطی را برای مدیران دوره ابتدایی، یک شایستگی ضروری دانسته‌اند. نتیجه فرضیه حاضر با نتایج پژوهش شیخ‌الاسلامی و احمدی (۱۳۹۰)، نوغانی و همکارانش (۱۳۹۴)، سیدکلان و همکاران (۱۳۹۶)، فردوسی مازندرانی و همکارانش (۱۳۹۶)، آرکیوجو و اکستریمرا^۲ (۲۰۱۷)، ولیان و همکارانش (۲۰۱۸) و کینگ و چن^۳ (۲۰۱۹) مطابقت دارد. نظر بر این است هوش هیجانی عاملی مؤثر و تعیین‌کننده در برآیندهای زندگی واقعی دانشجویان مانند موفقیت در تحصیل، موفقیت در شغل، مهارت‌های ارتباطی و به‌طورکلی سلامت آن‌هاست. اوگوانی و همکاران^۴ (۲۰۲۰) مطالعه‌ای برای بررسی چگونگی پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در ریاضیات به‌وسیله هوش هیجانی، عزت‌نفس و خودکارآمدی دانش‌آموزان طراحی کرده‌اند. نتایج نشان داد که هوش هیجانی، عزت‌نفس و خودکارآمدی، قدرت پیش‌بینی چشمگیری بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در ریاضیات دارند. کاناگراجا و کوستا^۵ (۲۰۱۶) هم‌سو با پژوهش بیان کردند، آشنایی مربیان با مسائل زبان‌شناسی، مجهز بودن آن‌ها به این مهارت‌ها، رفع موانع و ابهامات آنان در نحوه ایجاد مهارت‌های ارتباطی موفق با دیگران و چگونگی به کار بستن صحیح زبان، تأثیر عمده‌ای در تربیت آنان دارد. پژوهش گیوتاج و موغلی (۱۳۹۶) هم‌سو با پژوهش مهارت‌های ارتباطی و مؤلفه‌های هوش هیجانی مانند درک پیام، گوش دادن و... را مؤثر تشخیص داده‌اند. همچنین تحقیقات یار محمدیان و شرفی راد (۱۳۹۰) از آن جهت که تربیت و تقویت هوش هیجانی می‌تواند در تربیت مهارت‌های اجتماعی و سازگاری اجتماعی نوجوانان مؤثر واقع شود با پژوهش حاضر هم‌سو است.

یافته بعدی پژوهش حاکی از آن است که مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی نقش میانجی در رابطه بین هوش هیجانی و زبان‌شناسی تربیتی دانشجو معلمان دارند. به طوری که هر دو متغیر مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی در رابطه بین هوش هیجانی و زبان‌شناسی تربیتی دانشجو معلمان به‌صورت مثبت نقش دارند. پژوهش‌های غایب زاده و همکاران (۲۰۱۵)، سبزی (۲۰۱۲) و مرتضوی و همکاران (۲۰۱۱) مؤید همین امر هستند؛ چراکه نتایج این پژوهش‌ها نشان داد که بین ویژگی‌های شخصیتی و مهارت‌های ارتباطی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. زی، کومن و فندروین^۶ (۲۰۱۳) طی مطالعه‌ای به بررسی نقش ویژگی‌های شخصیتی در

¹ Ozkan et al

² Urquijo & Extremera

³ King & Chen

⁴ Ugwuanyi et al

⁵ Canagarajah & Costa

⁶ Zee, Koomen & Van der Veen

رابطه کیفیت رابطه معلم - شاگرد و سازگاری تحصیلی در دانش‌آموزان راهنمایی پرداختند. این مطالعه بیانگر آن بود که تمامی ویژگی‌های شخصیتی به طور مستقیم و غیرمستقیم با میانجی‌گری رابطه معلم - شاگرد بر سازگاری تحصیلی اثرگذار بودند. یانگ و همکاران (۲۰۱۹) و بلک^۱ (۲۰۰۴) نشان دادند، معلم به‌کارگیرنده و انتقال‌دهنده مبانی زبان در تربیت است.

در پایان معلمان باید توانایی تجزیه و تحلیل و آموزش تحلیلی مطالب را به دانش‌آموزان داشته باشند. در این زمینه جایگاه زبان‌شناسی تربیتی در توسعه و بهبود تربیت معلم بی‌بدیل است. معلمان به‌عنوان انتقال‌دهندگان فرهنگ باید در وهله نخست، از مهارت‌های ارتباطی بسیار بالا برخوردار باشند. اگر نظام تربیت معلم نتواند بازیگران خوبی را برای اجرای مبانی، اصول و روش‌های تربیتی پرورش دهد، دچار ضعف اجرایی و عملکردی خواهد شد. زیرا درنهایت، معلمان باید انتقال‌دهندگان و مجریان خوبی برای برنامه‌های تربیتی باشند. به عبارت دیگر، تربیت معلم یعنی تربیت رفتارهای زبانی افرادی که نظام آموزش و پرورش‌ها قصد دارد از آن به عنوان بازوان اجرایی اهداف خود استفاده کند. در زمینه نحوه تدریس، آشنایی با زبان تدریس و تفهیم و نیز آشنایی با زبان علوم مختلف بسیار بااهمیت است. معلمان باید هر دو توانایی انتقال و فهماندن مطالب را یاد گرفته و به شیوه‌های تفهیم که بر مبنای نظریات و اصول و قواعد زبانی استوار است، تسلط داشته باشند.

پژوهش حاضر مانند سایر پژوهش‌هایی مواجهه بوده است. از آنجاکه متغیرها و عوامل دیگری در زبان‌شناسی تربیتی در برنامه درسی تربیت معلم می‌توانند نقش داشته باشند و در پژوهش حاضر بررسی یا کنترل نشده‌اند، در تعمیم نتایج باید دقت شود. پیشنهاد می‌شود با توجه به تأثیر هوش هیجانی، مهارت‌های ارتباطی و تیپ‌های شخصیتی در زبان‌شناسی تربیتی و قابل رشد و پیشرفت بودن آن‌ها، با ایجاد نگرش مثبت در مدیران، یاد دهندگان، یادگیرندگان و افراد جامعه نسبت به زبان‌شناسی تربیتی، همچنین با توجه به اهمیت آموزش روش‌های صحیح مهارت‌های ارتباطی و آشنایی دانشجو معلمان با تیپ‌های شخصیتی، با برگزاری کارگاه‌ها، دوره‌های آموزشی، سمینارها و کنفرانس‌هایی جهت آگاه ساختن ذی‌نفعان از مدل زبان‌شناسی تربیتی، برنامه‌های آموزشی ضمن خدمت، اختصاص واحدهای درسی بیشتر در زمینه زبان‌شناسی تربیتی در دانشگاه فرهنگیان و انجام پژوهش‌های بیشتر در این زمینه، در جهت تبیین زبان‌شناسی تربیتی دانشجو معلمان تلاش شود.

¹ Black

منابع

- احقر بازرگان، نگین؛ صناعی، علی و انصاری، آذرنوش (۱۳۹۶). بررسی تأثیر ابعاد شخصیتی مایرز-بریگز بر تمایل به خرید الکترونیکی خریداران. مدیریت بازرگانی. ۹(۱): ۴۲-۲۱.
- امرالله، امید و حکیم زاده، رضوان (۱۳۹۳). بررسی تطبیقی نظام ارزیابی کیفیت برنامه درسی تربیت معلم در کشورهای کره جنوبی، انگلستان و ایران. مطالعات برنامه درسی. ۱(۷): ۹-۱۱.
- دهستانی، مهدی؛ ابراهیمی، مریم و ابوهاشمی مقدم، سیده زهره (۱۳۹۸). پیش‌بینی مهارت ارتباط بین فردی در دانش‌آموزان بر اساس میزان بلوغ عاطفی و اضطراب اجتماعی. روانشناسی اجتماعی. ۳۶: ۱۲۸-۱۱۵.
- ذوالقدری، ماندانا، عطایی، محمود رضا و بابایی، عصمت (۱۳۹۸). آگاهی زبانی معلم از گفتمان تعامل کلاسی: گفتار مربی ورزیده در متناسب‌سازی دانش تربیتی محتوا با بافت آموزشی. پژوهش‌های نوین در مطالعات زبان انگلیسی. ۶(۴): ۲۹-۱.
- زندى، بهمن (۱۳۹۳). زبان‌شناسی تربیتی به مثابه حوزه پژوهشی میان‌رشته‌ای. مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی. ۶(۴): ۷۰-۵۱.
- سپهریان آذر و کتابی، فیروزه (۱۳۹۲). تأثیر زمینه موسیقی، سروصدا و سکوت بر عملکرد دانشجویان درون‌گرا و برون‌گرا در آزمون استعداد تحصیلی. انجمن روانشناسی ایران. ۸(۲): ۸۰-۶۹.
- سیدکلان، سید محمد؛ ملکی آوارسین، صادق و نجفی، حسین (۱۳۹۶). فراتحلیل رابطه هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی در پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی‌زبان. آموزش و ارزشیابی. ۱۰(۴۰): ۱۴۹-۱۲۹.
- شبانى، راضیه؛ خورشیدی، عباس؛ عباسی، لطف‌الله و فتحی و اجارگاه، کورش (۱۳۹۷). ارائه الگوی شایستگی برای مدیران دوره ابتدایی آموزش و پرورش شهر تهران. پژوهش در نظام‌های آموزشی. ۱(۱): ۹۴-۸۰.
- شیخ‌الاسلامی، راضیه و احمدی، ساره (۱۳۹۰). رابطه هوش هیجانی و رضایت از تحصیل در دانش‌آموزان. علوم رفتاری. ۵(۲): ۱۴۲-۱۳۵.
- صافی (۱۳۹۸). صد سال تربیت معلم در ایران: فرصت‌ها، تهدیدها و چشم‌انداز آینده. تعلیم و تربیت. ۱۳۸(۳۵): ۸۳-۱۰۶.
- فردوسی مازندرانی، سکینه و گرامی پور، مسعود (۱۳۹۶). مدل‌پردازی تأثیر هوش هیجانی بر رضایت از رشته تحصیلی در دانشجویان. مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی. ۳(۹): ۵۷-۴۸.
- کریمی، محمدصادق؛ رجایی پور، سعید؛ شهبواری، هانیه و غفوری، خالد (۱۳۹۹). مشکلات عملکرد حرفه‌ای آموزگاران دانش‌آموخته دانشگاه فرهنگیان. مطالعات برنامه درسی. ۱۵(۵۶): ۱۱۸-۸۹.
- گیوتاج، حامد و موغلی، علیرضا (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین مهارت‌های ارتباطی مدیران و عملکرد کارکنان در فرماندهی انتظامی شهرستان بندرعباس. مدیریت انتظامی. ۱۲(۳): ۴۷۶-۴۵۱.

- مسن آبادی، آتنا؛ هاشمی، سید احمد؛ قلتاش، عباس و چناری، علیرضا (۱۴۰۰). *طراحی الگوی توسعه و رویکرد شناختی در آموزش ابتدایی. آموزش در علوم انتظامی*. ۹(۳۵): ۲۱۰-۱۸۱.
- میرزایی، داود و معروفی، یحیی. (۲۰۲۳). *تجربیات بین‌المللی در زمینه ارزشیابی کیفیت برنامه درسی تربیت‌معلم. مدیریت دانشگاهی*, ۲(۲): ۱-۲۲.
- نوغانی، فاطمه؛ بیات ریزی، مهتاب؛ قربانی، زهره و رمیم، طیب (۱۳۹۴). *بررسی همبستگی هوش هیجانی و رضایت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران. دانشکده پزشکی*. ۷۳(۲): ۱۱۶-۱۱۰.
- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (۱۳۹۹). *برنامه درسی آموزش ابتدایی دوره کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان. شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی*.
- یادگاری، ثاره؛ حکیم زاده، رضوان؛ جوادی پور، محمد و صالحی، کیوان (۱۴۰۱). *شناخت چستی تربیت منش: یک مرور سازمان‌یافته. آموزش در علوم انتظامی*. ۱۰(۳۶): ۴۰-۱۱.
- Antera, S (2021). Professional Competence of Vocational Teachers: A Conceptual Review. *Vocations and Learning*, 14(3): 459-479.
- Aruna Salam, K (2019). A Study on the Relationship between an Individual's Personality and Tax Compliance. *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*, 7(55): 41-46.
- Batool, S; Nadeem, A; & Asif, M (2018). Managing Higher Education Quality Enhancement in Pakistan through Communication Skill to achieve International Opportunities. *Journal of Managerial Sciences*. 12(1): 37 – 48.
- Black, L (2004). Teacher-pupil talk in whole –class discussions and processes of social positioning within the primary school classroom, *Language and Education*, 18(5): 360-374.
- Canagarajah, S., & Costa, P. I. De (2016). Introduction: Scale's analysis, and its uses and prospects in educational linguistics. *Linguistics and Education*, 34: 1-10.
- Chen, Z., & Lin, T (2017). Automatic personality identification using writing behaviours: an exploratory study. *Behaviour & Information Technology*, 36(8): 839-845.
- Csikszentmihalyi, M. & Wong, M. M. H (2014). Motivation and academic achievement: The effects of personality traits and the quality of experience. In *Applications of Flow in Human Development and Education* (pp. 437-465). Springer Netherlands.
- García-Sancho E, Salguero JM, Fernández-Berrocal P (2014). Relationship between emotional intelligence and aggression: A systematic review. *Aggression and violent behavior*. 1;19(5): 584-91.

- Ghashami, M., Nasiri, F (2021). Investigating the mediating role of information literacy in the relationship between students' Communication skills and Entrepreneurial self-efficacy. *Technology of Education Journal (TEJ)*, 15(4): 673-682.
- Ghayebzadeh, SH; Narimanzadeh, M; Yosefi, F & Beizae, H (2015). The Relation Between Personality Characteristics with Communication Skills (writing and speaking) in Managers and Directors of Sport Committees of Ardebil s Sport and Youth Offices. *Indian Journal of Fundamental and Applied Life Sciences*. 5(3): 2554-2561.
- Goleman D. (1995). Emotional Intelligence Bantam Books. New York.
- Gong Z, Chen Y, Wang Y (2019). The influence of emotional intelligence on job burnout and job performance: Mediating effect of psychological capital. *Front Psychol*. 10(2707): 1-11.
- Halliday, M. A. K. (1980). Language as social semiotic. London: Edward Arnold.
- Horstmann, K.T., & Ziegler, M (2020). Assessing Personality States: What to Consider when Constructing Personality State Measures. *European Journal of Personality, Eur. J. Pers.* 34: 1037-1059.
- Huang, Y. T., & Hollister, E (2019). Developmental parsing and linguistic knowledge: Reexamining the role of cognitive control in the kindergarten path effect. *Experimental Child Psychology*, 184: 210-219.
- Joshi, Dhanajay, Dutta, Indrajeet (2015). A Correlative Study of Mother Parenting Style and Emotional Intelligence of Adolescent Learner. *International Journal of Innovation and Scientific Research* ISSN 2351-8014. 13. 1.145-151.
- Khoroushi P (2015). Teacher professional development strategies in developed countries with emphasis on the need to pay attention to it in Farhangian University. *Fakoor Teacher Training Quarterly*, Vol.1, No.1, Pp. 66-53.
- King, R.B. & Chen, J (2019). "Emotions in Education: Asian Insights on the Role of Emotions in Learning and Teaching", *Asia-Pacific Edu Res*, 28(4): 279-281.
- Lynn, M (2021). Effects of the Big Five personality traits on tipping attitudes, motives, and behaviors. *International Journal of Hospitality Management*, 92. 102722.
- Mattingly V, Kraiger K (2019). Can emotional intelligence be trained? A meta-analytical investigation. *Hum Resour Manag Rev*. 29(2):140-55.
- Merritt, Phil (2006). An introduction to personality type and managing staff relationships, Nzapep conference.
- Molaei Fini, F., & Sheikhi Fini, A. A (2016). A Study on the Relationship between Communication Skills and Mental Health and Job Empowerment. *Journal of Exploratory Studies in Law and Management*. 3(2): 82-86.

- Moore, K., & Craciun, G (2021). Fear of missing out and personality as predictors of social networking sites usage: The Instagram case. *Psychological Reports*, 124(4): 1761-1787.
- Mortazavi, M.; Kiani, M.; Mehdipour, A. & Azmasha, T (2011). Investigating the relationship between personality traits and demographics with communication skills of experts in charge of physical education in Khuzestan. *The First National Conference on New Scientific Achievements in the Development of Sports and Physical Education*, Gorgan, Islamic Azad University, Gorgan Branch (Access Date: 06/03/2017).
- Naderi, S., Banitalebi Dehkordi, B., & Ghazanfari, A (2017). The effect of personality types A, B, C and D auditors on the content of the audit report. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 5(20): 71-86.
- Nakagawa, S., Fischkoff, K., Berlin, A., Arnell, T. D., & Blinderman, C. D (2019). Communication skills training for general surgery residents. *Journal of surgical education*, 76(5): 1223-1230.
- Nozaki, Y (2018). Cross-cultural comparison of the association between trait emotional intelligence and emotion regulation in European-American and Japanese populations. *Personality and Individual Differences*, 130: 150-155.
- Ozkan, H., Dalli, M., Bingol, E., Metin, S. C., & Yarali, D (2014). Examining the relationship between the communication skills and self-efficacy levels of physical education teacher candidates. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 152: 440-445.
- Pekaar, K. A., Bakker, A. B., Van der Linden, D., & Born, M. P (2018). Self- and other-focused emotional intelligence: Development and validation of the Rotterdam Emotional Intelligence Scale (REIS). *Personality and Individual Differences*, 120(1): 222-233.
- Pir Moradian, R., & Afshari, A (2013). Investigating the relationship between personality types and job satisfaction of nurses and male and female staff of Semirom hospital, *The First National Conference on Personality and Modern Life*.
- Queendom. (2004). Communication Skills Test-Revised.
- Rassart, J.; Luyckx, K.; Goossens, E.; Apers, S.; Klimstra, T. A. & Moons, P (2013). Personality traits, quality of life and perceived health in adolescents with congenital heart disease. *Psychology & health*, 28(3): 319-335.
- Rinne, I., Lundqvist, U., Johannsen, B. F., & Yildirim, A (2023). When you get out there, you don't have a toolbox. A comparative study of student teacher's identity development in Swedish and Danish teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 122, 103958.
- Sabzi, N (2012). Investigating the causal pattern of personality dimensions, social intelligence, emotional self-efficacy and communication skills. *Master Thesis in Psychology*. Shiraz university.

- Shurji Golangdari, Fatemeh. (1391). A comparative study of emotional intelligence training on improving resilience and reducing aggression by introspection of absorption and adaptation. Master Thesis, *Faculty of Psychology and Educational Sciences*, Allameh Tabatabai University.
- Sirbu, C. C., & Tonea, E (2015). Teachers' management roles in the development of communication skills. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 174, 3948-3952.
- Ugwuanyi, C.S., Okeke, C.I, Asomugha, C.G (2020). Prediction of learner mathematics performance by their emotional intelligence, *Self-esteem and Selfefficacy*. 15(3): 492-01.
- Urquijo, I. & Extremera, N (2017). "Academic satisfaction at university: the relationship between emotional intelligence and academic engagement", *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 15(43), pp. 553-573.
- Valian, A., Madani, M. R., Ranjbar, T. K., Moravej Salehi, E., Farzad, A., & Bagheri, R (2018). "Relationship between emotional intelligence and academic satisfaction in dental students and paramedic students", *Annals of Dental Specialty*, Vol. 6(1), p. 48.
- Westerhof GJ, Keyes CLM (2010). Mental illness and mental health: The two continua model across the lifespan. *J Adult Dev*. 17(2): 110-9.
- Wilkinson. L. C (2019). Learning language and mathematics: A perspective from linguistics and education. *Linguistics and Education*, 49, 86-95.
- Yang, M., Jiang, Q., Shen, Y., Wu, Q., Zhao, Z., & Zhou, W (2019). Hierarchical human-like strategy for aspect-level sentiment classification with sentiment linguistic knowledge and reinforcement learning. *Neural Networks*, 117, 240-248.
- Yarmohammadian, Ahmad; Sharafirad, Haidar (1390). Analysis of the relationship between emotional intelligence and social adjustment in adolescents. *Applied Sociology*
- Zee, M.; Koomen, H. M. & Van der Veen, I (2013). "Student-teacher relationship quality and academic adjustment in upper elementary school: The role of student personality". *Journal of School psychology*, 51(4): 517-533.